

עבריינים בעל כוונה

דויד אמיתי, סוכן הביטוח של חברת "מנורה", שמישררו במינדרשדורף. כדי להשיג ממנו את הביטוח, שהוא למעשה חסר-תקופה, נאלצתי לעשות אצלו גם ביטוח-חיים.

ל פני כשנה וחצי החלה חברת לווינסון בע"מ לייבא ארצה דגם נוסף של אופנועי הונדה ס.ס. (סופר) 1900 (50). מנועו זהה לזה של ה"ס.ד. 50. בית-החרושת הכניס בדגם זה מיספר שינויים, שאינם מאפשרים לאופנוע לפתח מהירות העולה על 50 קמ"ש.

מאחר שנפח המנוע אינו עולה על 50 סמ"ק, ומהירות הנסיעה מוגבלת, גרשם הדגם ברשיון-הרכב כ"אופניים בעלי מנוע-עזר". במקרה זה אין בוחני מישרד-הרישוי מעוררים כל בעיות.

אזא שאפני הצעירים הקונים מדי שנה את ה"ס.ס. 50", מערימים על החוק. עדיירי הג' דלת מעבירו הדגם בקרבורטור, הפיכת המושב קדמת במגנטור והחלפת גלגלי-שיניים, הם מחי זירים לאופנוע את מלוא מהירותו הטובעת, המגיעה ל-100 קמ"ש.

בוחני מישרד-הרישוי אינם בודקים אם אמנם בוצעו שינויים אלה במנוע.

כך נוצר מצב מגוחך — בוחני מישרד-הרישוי פועלים בניגוד לתקנות-התעבורה, רושמים ברשיון-הרכב כי דגם ה"ס.ד. 50 הוא אופנוע, כשר למעשה, אך אין הם בודקים אם בדגם ה"ס.ס. 50 בוצעו במנוע שינויים המבטלים את הגבלת המהירות. הם רושמים את הדגם כ"אופניים בעלי מנוע-עזר", למרות שלאחר ביטול הגבלת המהירות, שני דגמי הרכב זהים בכושר-הביצוע. כך לומדים אלפי צעירים המתקנים את אופנועיהם כיצד להערים על החוק מבלי להיענש, בעוד שאלפי צעירים אחרים, הקונים בתוס'לב כלירכב המסוגל כ"אופניים בעלי מנוע-עזר", מוצאים עצמם עבריינים.

ב עלי האופנועים, רובם צעירים, הוריהם עזרו להם לממן את קניית כלירכב. כאשר הם נאלצים לבקר

הברירה היחידה חודשיים לאחר ש' קנה את אופנועו, נוכח דויד ששון בסתירה הגורלית שבין רשיון-הנהיגה שלו לבין רשיון-הרכב. הברירה היחידה שנותרה בפניו — למכור את האופנוע החדש, להפסיד אלפי לירות.

כ" פעם שאני רואה שוטרי-תנועה, נעשה לי "שחור על הנשמה". אומר גדי הופמן, נער תל-אביבי גבה-קומה. "ניקלעתי למצב מטורף. יום אחד גיי ליטי מישרד-התחבורה הפך אותי לעבריין תנועה." לפני מחצית השנה ומימש גדי את חלום חייו. הוא עמד במבחן-הנהיגה, והורשה לנהוג באופניים בעלי מנוע עזר. בהתאם לתקנות מישרד-התחבורה רשאי גדי לנהוג בכל כלירכב שנפח מנועו אינו עולה על 50 סמ"ק.

מאזומתמיד לשש גדי עיניו אל אופנועי הונדה היפניים, דגם ה"ס.ד. 50. שנפח מנועיהם 50 סמ"ק, ולכן הם מותרים בנהיגה לבדלי רשיון-נהיגה מתאים. גדי נעזר בחסכוניות הוריו וקנה אופנוע חדש. לתמהונה, נירשם ההונדה ברשיון-הרכב שלו כאופנוע, ולא כ"אופניים בעלי מנוע עזר". הוא ניסה לברר את העניין אצל בוחן מישרד-הרישוי, אך זה שילחו מעליו בתנועת-יד מבטלת: "ככה זה נרשם אצל כולם", אמר לו.

שבועיים לאחר-מכן נעצר גדי, בשעת נסיעה, על-ידי שוטרי-תנועה. הוא התבקש להציג תעודות. לתדהמתו פסק השוטר, שאסור לו לרכב על האופנוע שלו. רשיון-הנהיגה מתיר לו לרכב רק על אופניים בעלי מנוע-עזר, ואלו ברשיון-הרכב נירשם ההונדה כאופנוע. גדי הנבון שיכנע את השוטר כי נהג בתוס'לב, לא ידע שהוא עובר על החוק.

"סדר את העניין" יעץ לו השוטר, "זהו עבירה הגוררת שלילת רישיון. חוץ מזה, אם תהיה לך תאונה, חברת-הביטוח לא תשלם, כי הביטוח אינו תופס".

עד-מהרה גילה גדי כי ניקלע, שלא-בטובתו, למבוי סתום. בוחני מישרד-הרישוי פועלים בשרירות-לב, מת' עלמים מתקנות מישרד-התחבורה, רושמים כלירכב שנפח מנועיהם אינו עולה על 50 סמ"ק כאופנועים. בכך הפכו את גדי ואת אלפי אופנועי "הונדה", לעברייני-תנועה.

מבקור השולם הזה

איך מרמים את הצעירים הרוכבים על אופנועים וקטנועים

במוסך, ההורים משלמים את החשבון. הצעירים משמשים טרף קל לבעלי-מוסכים ממולחים. השיטה פשוטה, ואכזרית — מתייח פים אל הקצוה הצעיר במלוא הרצינות, כאילו היה בעל מכונית לפחות. נוטעים בו את ההר' גשה שהוא לקוח מבוגר. לאחר שהביא את האופנוע לתיקון, מתבקש הצעיר לחזור כמור עד שנקבע לו, מאוחר יותר.

מספר נתן גולדמן: "ההונדה שלי חדש, עדיין בתוך תקופת האחריות. כשבאתי למוסך אבי, ברחוב דרך פתח תיקוה 35 בתל-אביב, נתקבלתי שם בכבוד גדול, כאילו הייתי לפחות מנהל-בנק. אבל אחרי כל הכבוד הגדול הזה חייב אותי בעל-המוסך בתשלום עבור שירות 5,000 ק"מ."

"כעבור כמה ימים היה לי זיוף בקרבורטור. המוסך היה חייב לתקן את הקרבורטור ללא תשלום, אבל גם עבור תיקון זה לקחו ממני תשלום, למרות האחריות. לא יודע למה שילמתי. פשוט, לא היה לי נעים להתווכח איתו."

אבי משעלוב, בעל-המוסך, אינו מתעסק ב"כסף קטן" בלבד. הוא מצליח לסבך בחורים צעירים גם בסכומי כסף גדולים.

אופנועו של יוסי גיא נפגע בשריפה. הוא הזמין את אבי משעלוב לביטוח, שם נמצא האופנוע. הנוק הוערך ב"1,200 ל"י וסוכם שהתיקון יארך ארבעה ימים.

מקץ ארבעה ימים בא יוסי, למוסך, וגילה כי עדיין לא נגעו באופנועו. שבועיים תמימים נידחה בלך-ושוב, לפתע נעשתה העבודה תוך יום אחד ובעל-האופנוע נתבקש לשלם 2,500 ל"י (!) הוא נדהם.

"הרי סיכמנו ל"י 1,200. התרעם, "וגם את הסכום הזה בקושי הצלחתי להשיג. מה פתאום הספלת לי את הסכום? מי הירשה לך? מדוע לא אמרת לי לפני התיקון? הייתי לוקח את האופנוע בחזרה!"

"אל תתנהג כמו ילד", נזף בו משעלוב. "מה יש? אז טעיתי במחיר, אסור לטעות? תשלם את ה"2,500 ותקח את האופנוע."

נחום שרם, בעל קטנוע רביט, נהג בשעת ביקור במוסך בצורה נבונה, הוא אינו זו מקטנועו כל זמן התיקון. "לא פעם נידפקתי בגלל תמימותי", הוא מספר, "פעם קניתי מצבר חדש ב"180 ל"י אחרי שבועיים, המצבר מת."

סוג הרכב	ארפנוע
נפח המנוע	49 סמ"ע
משקל כולל	197 ק"ג
שנת יצור	1971
הוצר	הונדה
דגם	50 C1

ההוכחה תקנות מישרד-התחבורה מגדירות כל כלירכב שנפח מנועו אינו עו' לה על 50 סמ"ק, כ"אופנוע בעלי מנוע עזר". במצי' אות, מתעלמים בוחני מישרד-הרישוי מהתקנות, רושמים ברשיון כ"אופנוע", גם רכב בעלי נפח מנוע קטן יותר.

הבעייה, ואחרים מהם אף מנצלים את העניין לתועלתם.

מספר יוסף גל, צעיר תל-אביבי מוזק בן 22: "רציתי לקנות טילון, לכן הוצאתי רישיון לאופניים עם מנוע-עזר. לפי הקנייה, התחרטתי והחלטתי לקנות הונדה ס.ד. 50, הנראה הרבה יותר יפה מהטילון, ואפשר להגיע בו למהירות-נסיעה גבוהה. אחרי הקנייה פניתי למיספר סוכני-ביטוח, אבל הם לא הסכימו לבטוחו. הסבירו לי, כי במקרה של תאונה, הביטוח לא יתפוס. "ברשיון-הרכב שלי כתוב "אופנוע", אבל ברשיון-הנהיגה שלי כתוב שאני רשאי לנהוג רק על אופניים בעלי מנוע-עזר. כלומר, המצב הוא כזה שאני נהג ללא רישיון. בסעיף שמונה בתעודת ביטוח הרכב, נאמר שהביטוח תופס רק: "בתנאי שהאדם הנוהג הינו בעל רישיון בריחוקף לנהיגת כלירכב כזה".

"בסופו של דבר ביטח לי את ה"הונדה"

שנפח מנועיהם לא עולה על 50 סמ"ק. היו אלה אופנועים מצרעניים שפיתחו מהירות נסיעה בת 100 קילומטר לשעה.

עד אז הוצעו למכירה במיסגרת "אופניים בעלי מנוע-עזר עד 50 סמ"ק" רק טילונים. מהירותם המכסימלית הגיעה ל-50 קילומטר-שעה בלבד. בשל מהירותם הנמוכה וצורתם, שדמתה יותר לאופניים מאשר לאופנוע, הורשו גם צעירים, גילאי 16-18, לרכב עליהם.

ההונדות שינוי את המצב, אך מישרד-התחבורה לא טרח לשנות את התקנות, המגדירות מהו כלירכב בעל מנוע-עזר. דגמי ה"ס.ד. 50 נמכרו מדי-שנה באלפי יחידות. מאות צעירים בעלי רשיון-נהיגה מתאים, העדיפו אותן על פני הטילונים המיושנים.

בתחילה לא עשו בוחני מישרד-הרישוי כעיות. לפי התקנות, רשמו ברשיון-הרכב את ה"הונדות" כ"אופניים בעלי מנוע-עזר". אך בכבוד להחץ החליטו הבוחנים, על דעת עצי מום, לסווג אותן כאופנועים.

הבוחנים נוהגים בעניין זה לפי שרירות-ליבם. בעלי רכב המקיס שערווייה המישרד-הרישוי זוכה לכך שה' הונדה שלו יסווג כ"אופניים בעלי מנוע-עזר". אך בעל-רכב שאינו מתעקש, הוצא את מישרד-הרישוי כשברישיון הרכב שלו רשום ההונדה כאופנוע אינו יודע כי נפל לתוך מלכודת.

מספר דויד ששון (17), המתגורר באוריה-הוד: "קניתי את ההונדה בכספי, חסכתי גרוש לגרוש. יצאה לי הנשמה עד שקניתי אותו. אז למה נותנים לי עכשין את ההרגשה שאני גנב? רק חודשים אחדים אחרי שקניתי את הרכב הביתי שאין התאמה בין רשיון-הנהיגה לבין רשיון-הרכב.

"כל פעם שאני רואה שוטרי-תנועה, אני משאיר פס ובורה. לחבר שלי עשו מישפט והוא קיבל שלילת רישיון. הברירה היחידה שלי היא למכור את האופנוע החדש שלי ולהפסיד אלפי לירות. וכל זה, רק בגלל שהבוחנים במישרד-הרישוי משתללים, ועובדים נגד התקנות. רק בגללם, אני וחברים רבים שלי מרגישים את עצמנו כמו עבריינים, למרות שלא עשינו שום דבר רע".

בניגוד לאזרחים תמימים, הקונים אופנועי "הונדה" במיטב כספם ולאחר-מכן מגלים כי נקטעו למלכודת, מכירים סוכני-הביטוח את